

คู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒

นางชุตีปภา ไตรทิพย์
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

คู่มือการปฏิบัติงานกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และกระบวนการเรียนรู้
กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

นางชุตติภา ไตรทิพย์
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานตำแหน่งศึกษานิเทศก์รายบุคคลของ นางชุตติภา ไตรทิพย์ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลและสารสนเทศในการปฏิบัติงานรายบุคคลของศึกษานิเทศก์ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานและคุณภาพการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ให้พัฒนาระบบการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม และใช้เป็นแนวทางหลักในการปฏิบัติราชการ ตามบทบาทหน้าที่ ของรายบุคคลที่ได้รับ มอบหมายให้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานงานให้มีประสิทธิภาพ มีความครอบคลุมถูกต้อง และชัดเจน คู่มือการปฏิบัติงานฉบับนี้ มีรายละเอียดของภารกิจ ขอบข่ายหน้าที่ กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามขอบข่ายภารกิจหน้าที่ประจำ ที่ได้รับมอบหมายตามภารกิจงาน ตามจุดเน้นของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งร่วมสนับสนุนการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จากการวิเคราะห์ บทบาท อำนาจ หน้าที่ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดเป็นภาระงานของรายบุคคล

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่มีส่วนสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดทำให้เกิดคู่มือปฏิบัติงานฯ เล่มนี้ให้สมบูรณ์ สามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

นางชุตติภา ไตรทิพย์
ศึกษานิเทศก์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทบาทหน้าที่กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	1
การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่รายบุคคล	2
กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้	5
ขั้นตอนและแนวปฏิบัติงาน	6
- ส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ	6
- งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	7
- งานศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์วิจัยการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้	8
ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย	10
งานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	13
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	15

บทบาทหน้าที่ที่กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒

1. กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานและ กระบวนการเรียนรู้
  - 1.1 งานส่งเสริมพัฒนา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ
  - 1.2 งานส่งเสริมพัฒนา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 1.3 งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการ
2. กลุ่มงานวัดและประเมิน การศึกษา
  - 2.1 งานส่งเสริมการวัดและ ประเมินผลการศึกษา
  - 2.2 งานส่งเสริมและพัฒนา เครื่องมือวัดและประเมินผล การศึกษา
  - 2.3 งานติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผลการวัดและ ประเมินผลการศึกษา
  - 2.4 งานทดสอบทางการศึกษา
3. กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
  - 3.1 งานส่งเสริม พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
  - 3.2 งานศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
4. กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลระบบบริหารและ การจัดการศึกษา
  - 4.1 งานส่งเสริมและพัฒนา ระบบการนิเทศและการจัด กระบวนการเรียนรู้
  - 4.2 งานส่งเสริมสนับสนุน เครือข่ายการนิเทศของเขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน
  - 4.3 งานนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการ บริหารและการจัดการศึกษา
  - 4.4 งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยการพัฒนาระบบ บริหารและการจัดการศึกษา
5. กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา
  - 5.1 งานส่งเสริมพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา
  - 5.2 งานตรวจสอบคุณภาพ ภายในสถานศึกษา
  - 5.3 งานส่งเสริมและ ประสานงานการประกัน คุณภาพภายในและภายนอก สถานศึกษา
  - 5.4 งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยมาตรฐานและ การประกันคุณภาพการศึกษา
6. กลุ่มงานเลขานุการ คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและ นิเทศการศึกษา
  - 6.1 งานพัฒนาระบบข้อมูลและ สารสนเทศ
  - 6.2 งานวางแผนติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา
  - 6.3 งานรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

งานธุรการ

กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้

- งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทุกกลุ่มสาระ การศึกษาพิเศษและผู้มีความสามารถพิเศษ
- งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้

กลุ่มงานวัดและประเมินผล การศึกษา

- งานส่งเสริมการวัดและประเมินผลการศึกษา
- งานส่งเสริมพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการศึกษา
- งานติดตามตรวจสอบและประเมินผลการวัดและประเมินผลการศึกษา
- งานทดสอบทางการศึกษา

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

- งานส่งเสริมพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาคอนเทนต์และเทคโนโลยีทางการศึกษา

กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผล ระบบบริหารและการจัดการศึกษา

- งานส่งเสริมและพัฒนาระบบการนิเทศและการจัดกระบวนการเรียนรู้
- งานส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายการนิเทศของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน
- งานนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารและ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
- งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยการพัฒนาระบบบริหารและ การจัดการศึกษา

กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษา

- งานส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- งานตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา
- งานส่งเสริมและประสานงานการประกันคุณภาพภายในและ ภายนอกสถานศึกษา
- งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยมาตรฐานและการประกัน คุณภาพการศึกษา

กลุ่มงานเลขานุการคณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา

- งานพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ
- งานวางแผนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศ การศึกษา
- งานรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศ การศึกษา

นางชุติภา ไตรทิพย์ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ เลขที่ 24

ปฏิบัติงานหน้าที่ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการเรียนรู้ และปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการกลุ่มคนที่ 2 ในกรณีที่ผู้อำนวยการกลุ่มไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ มีหน้าที่และรับผิดชอบการปฏิบัติงานดังนี้

1. บริหารงานตามภารกิจของกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้
2. กำกับดูแลนิเทศและให้คำปรึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ในกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้
3. งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน,หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย,หลักสูตรการศึกษาตามอัธยาศัย
4. พัฒนาคู่มือผู้ริหารให้มีความสามารถจัดทำพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
5. ส่งเสริม นิเทศ ติดตาม และประเมินผล พัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัย ให้ได้มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พุทธศักราช 2562
6. ส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตาม การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
7. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ของครูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปฐมวัย
8. นิเทศ กำกับติดตาม ให้ความช่วยเหลือแนะนำ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อให้เกิด การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัย การจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดเรียนรู้ และการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนในระดับปฐมวัย
9. นำผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยของครู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนคุณภาพครู และคุณภาพนักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
10. ส่งเสริม สนับสนุนการเผยแพร่ความรู้และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัย และพัฒนาการจัดการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับปฐมวัย
11. งานประสานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 20 มี 12 โรงเรียน ดังนี้

ที่	โรงเรียน	ขนาด
1	บ้านนาสีนวล	ใหญ่
2	บ้านดงสง่า	กลาง
3	บ้านหนองแปน	กลาง
4	บ้านดงบาก	กลาง
5	บ้านดงบัง (คุรุราษฎร์อุทิศ)	กลาง
6	บ้านเหล่าบ้านถ่อน	กลาง
7	บ้านหนองแวงน้อย	กลาง
8	บ้านโพนบกหนองผือ	กลาง
9	บ้านดอนชัยวิทยา	กลาง
10	บ้านโสกวังอ้อยหนู (ประชาสามัคคี)	เล็ก
11	บ้านทุ่งเจริญวิทยา	เล็ก
12	บ้านคำเม็ก	เล็ก

12. ส่งเสริม
Active
ปฐมวัย

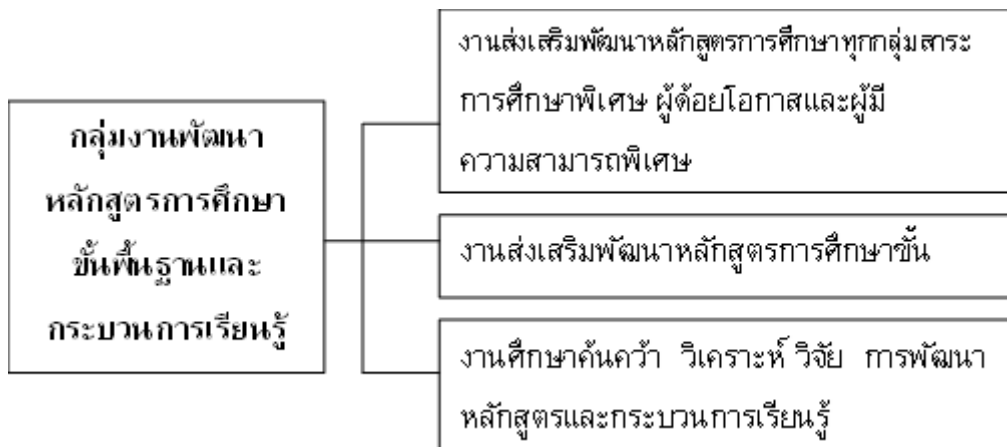
การจัดการเรียนรู้แบบ
Learning สำหรับเด็ก

- โครงการ “พัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยในสังกัดให้มีพัฒนาการสมวัย ทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา”

- โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยประเทศไทย
- โครงการประเมินพัฒนาการเด็กจบบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- โครงการนโยบาย STEM Education (ปฐมวัย)
- coding (ปฐมวัย)
- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามแนวคิด มอนเตสซอรี(Montessori)
- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามแนวคิด ไฮสโคป(High Scope)

13. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

1. ชื่องาน (กระบวนการงาน)

งานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ของเขตพื้นที่การศึกษา

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสามารถ ดำเนินการบรรลุผลตามเป้าหมาย
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

3. ขอบเขตของงาน

เป็นแนวทางสำหรับกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

4. คำจำกัดความ

การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่ง องค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร โดยเป็นการจัดทำหรือ ปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือสร้าง หลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นรากฐานอยู่เลย การพัฒนาหลักสูตรมีความครอบคลุมไปถึงการ จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร และ เอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน

การสอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน (Teaching Instruction) หมายถึง การ ดำเนินการของ ครูผู้สอน ซึ่งครอบคลุมถึงการวางแผนการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน/ จัดการเรียนรู้การใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ระบบการ สอน สื่อการสอนการประเมินผลการ เรียนการสอน รวมทั้งการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้และการสอน ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

-6-

กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Process) หมายถึง กระบวนการที่ผู้เรียนใช้ในการ แสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ และมีศักยภาพตามที่มุ่งหวังในหลักสูตร

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Action Research) หมายถึง การบูรณาการกระบวนการวิจัยใน การจัดการ เรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียน และเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา วางแผน ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนา การ

ดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการ การสรุปผลการแก้ปัญหาและรายงานผล และนำผลการวิจัยในประยุกต์ใช้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education Curriculum) หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในการ จัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้ง ด้านร่างกาย จิตใจ และ สติปัญญา อีกทั้งมีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และมีคุณภาพได้ มาตรฐานสากล เพื่อการแข่งขันใน ยุคปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ส่วนที่เป็น แกนกลางซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลาง และ ส่วนที่มีสาระสอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นซึ่ง สานักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดกรอบหลักสูตร ร่วมกับ สถานศึกษา และ ท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีส่วนที่ เป็นเนื้อหาสาระที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดเพิ่มเติมขึ้นเอง ได้เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับ ความสนใจ ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

การศึกษาพิเศษ (Special Education) หมายถึง การจัดการศึกษาให้สำหรับบุคคลที่มีความ ต้องการเป็นพิเศษ ได้แก่ เด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความบกพร่องหรือมีปัญหาด้านการเรียนรู้และ จัด การศึกษาตามนโยบายของหน่วยงาน ส่วนกลาง ทั้งในด้านกระบวนการสอน วิธีการสอน เนื้อหาวิชา (หลักสูตร) เครื่องมือและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการ สอนที่สนองต่อความสามารถ และความ ต้องการของผู้เรียนอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

5.1 งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

1) ศึกษานโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานรวมทั้ง วิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางในการจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และ ผู้มีความสามารถพิเศษ

2) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ ทั้ง ในและ ต่างประเทศ

3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ ในรูปแบบที่เหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษา ดังนี้

3.1 พัฒนาครูผู้บริหาร ให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษา พิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ และดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนา หลักสูตรได้

-7-

3.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการจัดทำ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มี ความสามารถพิเศษ

4) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มี ความสามารถพิเศษ และให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในด้าน การพัฒนาหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง

5) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และมี ความสามารถพิเศษ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

5.2 งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560)และ มาตรฐานการ เรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. ศึกษา รวบรวมข้อมูลและจัดทำระบบสารสนเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการดังนี้

- 2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร
- 2.2 รวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ หลักสูตร
3. พัฒนาคู่มือบริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย ทุกฝ่าย
5. ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น Home School การศึกษาที่จัดใน สถาน ประกอบการ ฯลฯ เป็นต้น
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปกระบวนการ เรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยใน ชั้นเรียนและ การนิเทศภายใน
8. ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาและ นำข้อมูลมาใช้ ในการวางแผนพัฒนา

5.3 งานศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์วิจัยการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

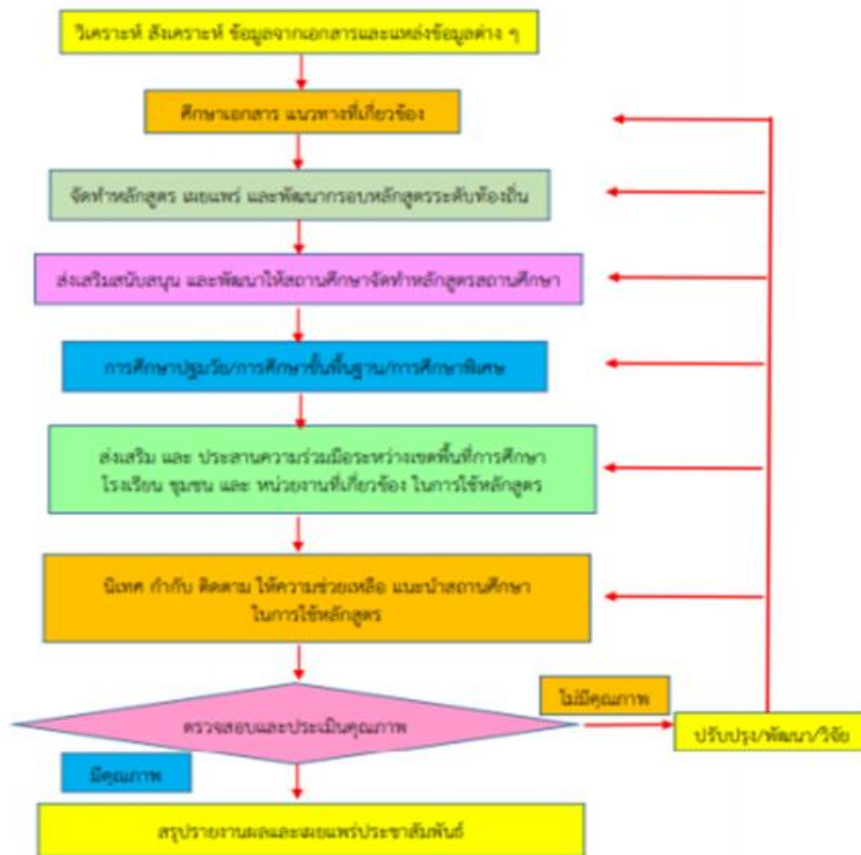
ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

1. ศึกษาสภาพปัญหา งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
2. ดำเนินการวิจัยการบริหารหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
3. สนับสนุนการศึกษา วิเคราะห์วิจัย การพัฒนาหลักสูตร และการจัดกระบวนการ เรียนรู้ของครู ผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง

-8-

4. เผยแพร่ผลงานการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
5. นำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนางานบริหารหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้

6. Flow Chart การปฏิบัติงาน

7. แบบฟอร์มที่ใช้

- 1) คู่มือการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) เครื่องมือการประเมิน/การตรวจสอบหลักสูตร

8. เอกสารประกอบ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
4. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
5. แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

-9-

6. แนวทางการวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551

7. แนวทางการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551

8. แนวทางในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

9. แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

10. แนวทางการจัดหาหลักสูตรบูรณาการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

11. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ พัฒนาบุคลากรหลักเพื่อสร้างความเข้าใจ เรื่องการนำ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ฯ (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ.2560)

12. คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) ที่ 30/2561 เรื่องให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ลง 5 มกราคม พ.ศ. 2561

2) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ลง 8 มกราคม พ.ศ. 2561

3) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา แนบท้ายประกาศสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2561 เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่ม สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2561

4) ที่ สพฐ. 1239/ 2560 เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2561

5) แนวทางการบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน แนบท้ายประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2560 เรื่อง การบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน

6) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ลง 31 ตุลาคม พ.ศ. 2559

7) ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเพิ่มวิชาหน้าที่พลเมืองเป็นรายวิชาเพิ่มเติมใน หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ลง 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557

8) ที่ 110/2555 เรื่อง การแก้ไขโครงสร้างเวลาเรียนและเกณฑ์การจบการศึกษา ตามหลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

-10-

ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1. ชื่องาน (กระบวนงาน)

ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. วัตถุประสงค์

1) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ขอบเขตของงาน

เป็นคู่มือที่ใช้สำหรับการปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ใน 2 ด้าน คือ

1) การปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4. คำจำกัดความ

ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น หมายถึง การทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาหน่วยงานภายใน หมายถึง ส่วนราชการต่าง ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

หน่วยงานภายนอก หมายถึง หน่วยงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1) การปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ภารกิจ และบทบาทอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อหาแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน

1.2 เสนอแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้มีอำนาจพิจารณาตัดสินใจ

1.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนหน่วยงานอื่นภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย

-11-

1.4 ติดตามประเมินผล สรุปและรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งเผยแพร่ผลงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) การปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของส่วนราชการนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

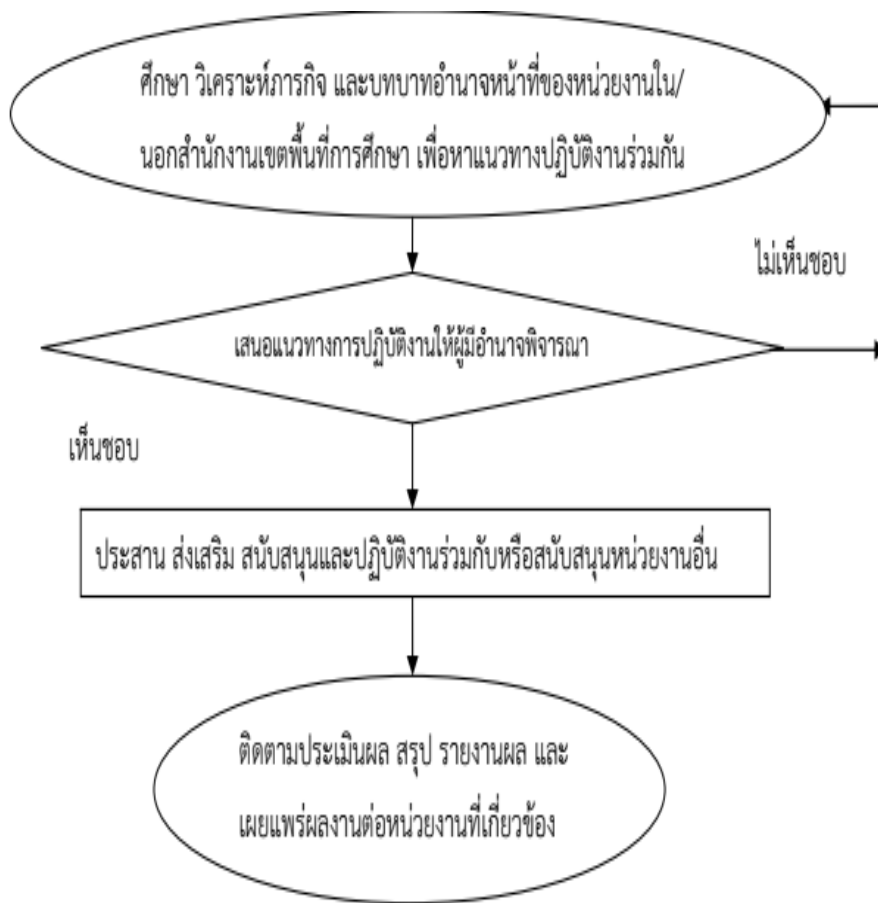
2.1 ศึกษา วิเคราะห์ภารกิจ และบทบาทอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อหาแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน

2.2 เสนอแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้มีอำนาจพิจารณาตัดสินใจ

2.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนหน่วยงานอื่นภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย

2.4 ติดตามประเมินผล สรุปและรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งเผยแพร่ผลงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. Flow Chart การปฏิบัติงาน

7. แบบฟอร์มที่ใช้

- 1) หนังสือขออนุมัติการสนับสนุนหรือทำงานร่วมกับบุคคล หน่วยงานภายในและภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) คำสั่งการสนับสนุนหรือทำงานร่วมกับบุคคล หน่วยงานภายในและภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 3) การสรุปผลการสนับสนุนหรือทำงานร่วมกับบุคคล หน่วยงานภายในและภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 4) แบบรายงานสรุปผลการปฏิบัติงาน

8. เอกสาร/ หลักฐานอ้างอิง

- 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545
- 2) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 3) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

งานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

1. ชื่องาน (กระบวนงาน)

งานประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนางานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาระบบปฏิบัติงานของกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินการบรรลุตามเป้าหมาย

2.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนางานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

3. ขอบเขตของงาน

เป็นแนวทางสำหรับกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนางานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยใน และส่งเสริมการนิเทศติดตามศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์วิจัย และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด

4. คำจำกัดความ

การศึกษาปฐมวัย(Early Childhood Education) หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมรวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

5.1 รวบรวม จัดระบบข้อมูลสารสนเทศตามสภาพปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา

5.2 จัดทำเกณฑ์ดัชนีชี้วัดความสำเร็จเครื่องมือและวิธีการนิเทศ การตรวจสอบ และการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา

5.3 สถานศึกษาดำเนินการประเมินตนเอง และตรวจสอบตามเกณฑ์ และตัวชี้วัดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา

5.4 นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามเกณฑ์ และตัวชี้วัด วิจัย และพัฒนารูปแบบ/วิธีการ ที่เหมาะสม

5.5 ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานพัฒนาการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อพัฒนารูปแบบที่ดี หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

5.6 สรุป อภิปรายผล จากการดำเนินงาน นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา วิเคราะห์ จุดเด่น จุดควรพัฒนา เพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนางานการศึกษาปฐมวัยต่อไป

5.7 เผยแพร่ผลงานการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจ

6. ผลสำเร็จที่คาดหวัง

ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษาได้รับการนิเทศ ติดตาม ชี้แนะชี้้นำการวางแผน การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีพร้อมในทุกด้าน ต่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

7. แบบฟอร์มที่ใช้

- 7.1 แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
- 7.2 เกณฑ์ ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของสถานศึกษา
- 7.3 แบบนิเทศติดตามและสรุปผลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

8. กฎหมาย ระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 8.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 8.2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
- 8.3 คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
- 8.4 มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พุทธศักราช 2562

เอกสารอ้างอิง

1. คู่มือปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
2. คู่มือปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒